

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 31. julija 2014 ☼ Leto XXIV, št. 31

44. mednarodni folklorni festival v Beltincih

»Biti folklornik ni le nek konjiček«

»Prijte fsi, šteri ste od kolena vekši, pa od podplata menši, z glasnimi gutami, friškimi petami in trdimi mošnjami,« so besede s katerimi je tudi letos pozvačin obiskovalce od blizu in daleč vabil na 44. mednarodni folklorni festival v Beltincih. Na osrednjem delu štiridnevne prireditve se je v nedeljo v okviru prvega dela državnega srečanja odraslih folklornih skupin Le plesat me pelji 2014, ki je potekalo pod okriljem Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti, predstavilo osem folklornih skupin iz različnih krajev Slovenije. Poleg njih so v parku pod mogočnimi drevesi zaplesali še člani folklorne skupina organizatorja prireditve, KUD Beltinci, in gostje iz Komarna na Slovaškem. Pogrešali s(m)o plesalce iz Porabja. Gornjeseniška folklorna skupina je namreč na žalost zaradi dopustov in družinske prireditve odpovedala svoje sodelovanje na festivalu.

»Postavlja se vprašanje, ali je tudi sedanjim mladim generacijam folklornikov v Porabju tako pomembno sodelovanje na mednarodnem folklornem festivalu v Beltincih, kot je to bilo za nas. Če smo iskreni, moramo priznati, da ne, saj se

Tako so se na odru zavrteli domačini

Marijana Sukič

je svet ob Rabi spremenil. V Slovenijo zdaj prihajajo brez težav in lahko bi rekli skoraj vsakodnevno. Plesati v folklorni skupini je za večino njih le nek hobi. Prav zato jih tudi sama večkrat opozarjam, da biti folklornik ni le nek konjiček, biti folklornik je pravzaprav način življenja, ko se ti ne toži po umetnih nohtih, ko ti ni žal za umetne trepalnice in frizuro pod stisnjeno ruto. In še najmanj ti je žal za čas, ki ga preživiš na vajah in nastopih,« je bila kritična slavnostna govornica Marijana Sukič in opozorila, »da biti folklornik pomeni spoštovati ustvarjalno moč naših prednikov, negovati dediščino, ki so jo nam zapustili v ljudskih plesih, pesmih in glasbi, torej biti ponosen na tradicijo naroda iz katerega izhajamo. Saj brez tradicije tudi prihodnosti ni.«

Marijana Sukič je dejala, da v sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja v Porabju ni bilo bolj znanega kraja v Slo-

veniji kot so bili Beltinci. Nastop na tamkajšnjem odru je bil za porabske folklornike vrhunec sezone in možnost potovanja v Slovenijo. Izpostavila je vztrajnost Irene Barber, sekretarke na dolnjeseniški občini, in pobudnikov sodelovanja v tedanji soboški občini - Erne Brumen, Jožeta Ternarja, Grete Škerget in Milice Šadl -, ki so v tistih svinčenih časih sakalovskim folklornikom omogočili, da so leta 1970 prvič nastopili na beltinskem folklornem festivalu. Slavnostna govornica, ki je sama na beltinskem odru prvič zaplesala leta 1975, je izpostavila, da so Beltinci njeni generaciji pomagali »najti tudi identiteto, zavedanja, kaj pravzaprav pomeni biti Slovenec v zamejstvu. Pogovori s člani domače folklorne skupine, z Borisom, Milanom, Jožetom, Darinko, Dragico, Valerijo, Marjanom, s starimi muzikanti, z Miškom, Jaužekom, Jančinom, 'steri so ranč tak gučali, kak sta gučala doma moja dejdek pa babica', torej vsi ti pogovori so nam pomagali narediti red v naših glavah.«

**Besedilo
in fotografiji:
Silva Eöry**

Preživela je le desetina vojakov

Na Vidov dan (28. junija) pred stotimi leti je v Sarajevu Gavril Princip ustrelil avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in njegovo ženo Sofijo. To je bil povod za začetek prve svetovne vojne, ki se je začela 28. julija 1914 in je trajala do 11. novembra 1918. V dobrih štirih letih je velika morija terjala 37 milijonov mrtvih, ranjenih in pogrešanih vojakov ter civilistov, poleg tega pa je vojna v Evropi porušila tisočletni red in posledično zrušila štiri svetovna cesarstva, med njimi tudi avstro-ogrsko monarhijo. Po vojni, ko so se meje na novo »risale«, je Porabje, ki je bilo dotlej skupaj s Prekmurjem del tako imenovane Slovenske krajine, pripadlo Madžarski, Prekmurje pa Sloveniji oziroma Jugoslaviji.

»Vemo, da je Prekmurje tisoč let spadalo pod ogrski del monarhije. Razdeljeno je bilo med dve županiji, Zalsko in Železno, kamor je spadal zgornji del Prekmurja in tudi današnje Porabje. V tem času so bili na tem območju štirje pomembni kraji, tudi trgovski centri, in sicer Lendava, Murska Sobota, Radgona in Monošter. Vemo, da so tisti, ki so živeli na severnem delu Goriškega, hodili nakupovat v Monošter. To območje je bilo nekakšna celota, tudi jezikovno so si bili ti kraji zelo blizu, saj so ljudje govorili isto narečje,« opiše razmere v tako imenovani Slovenski krajini pred stotimi leti prekmurški zgodovinar Franc Kuzmič in spomni, da na prehodu v 20. stoletje domača zemlja ni mogla prehraniti vseh prebivalcev, zato so se mnogi Prekmurci in Porabci odpravili s trebuhom za kruhom preko velike luže: »Najprej so šli v severno Ameriko, potem ko je ta zaprla meje, pa proti jugu, v Urugvaj in Argentino. Kljub temu, da je izselitev razredčila prebivalstvo, je bilo še

vedno dovolj mož, primernih za to, da v času vojne popri-
mejo za orožje. Nabornih ko-

Franc Kuzmič

misij je bilo več, ena od njih je bila tudi v Monoštru. Ljudje z gornjega dela Prekmurja in Porabja so bili rekrutirani na

mraza, še dodatno prizadela. Leta 1916 se je odprla še soška fronta (isonzói front) in tisti,

ki so preživeli, so morali na to, zahodno fronto, kjer so se borili do konca vojne. V seznamu padlih na soški fronti sem zasledil tudi vojake iz Porabja. Za nekatere vemo, kje so pokopani, veliko grobov pa ni več prepoznavnih. Lahko povem še to, da so tisti, ki so se vrnili z vzhodne fronte, dejali, da so imeli prav-
zaprav srečo,

ker veliko granat in bomb ni eksplodiralo, saj je bila zemlja mehka. Prav nasprotno je bilo ob Soči, kjer je granata

Napad ruske vojske na avstro-ogrske vojakove v bližini mesta Przemysl

vzhodno fronto. Večina jih je bila vpoklica v domobranski, honvedski polk, ki je zasedel položaje na fronti med Krakovom in Przemyslom, na območju Galicije oziroma Karpatov. Ker je bila večina naših vojakov začetnikov, so jih Rusi v zelo kratkem času zdesetkali. Če je bilo v enoti pet tisoč vojakov, jih je preživelo le okrog petsto, torej le desetina vseh. Potem je prišla še zima, ki je naše ljudi, ki niso bili vajeni tako hudega

priletela v skalo, jo razcefrala in ubila tudi pet do šest ljudi.« Po Kuzmičevih besedah je težko natančno povedati, koliko Prekmurcev in Porabcev je v prvi svetovni vojni izgubilo življenje, a ocene le obstajajo. »Zdaj, ko delamo popis, imamo podatek, da je v vojni padlo okrog 1700 Prekmurcev in ravno toliko vojakov z območja Porabja. Naši ljudje so bili dobri borci, saj jih je bilo okrog tisoč tudi odlikovanih. Zanimivo pa je še nekaj, da

so Madžari v vojsko vpoklicali veliko ljudi z zahodnega, agrarnega in bolj naseljenega dela države, predvsem pa pripadnike drugih narodov in narodnosti. Tako je bilo na območju avstro-ogrske monarhije 660 tisoč izgub, od tega le 120 tisoč z njihovega ozemlja, preostali pa so bili vojaki, ki so živeli na obrobju takratne monarhije. To so bili Slovaki, Vojvodinci, Hrvati in seveda tudi Prekmurci in Porabci,« pove sogovornik in razloži, da tudi tistim, ki so ostali doma, ni bilo z rožicami postlano.

Čeprav na tem območju ni bilo fronte, so se posledice vojne močno čutile: »Zgodilo se je tudi, da so družini vzeli vse tri moške, tako očeta kot oba sinova. Velikokrat se je za vojake izgubila vsa sled. Žena se je ponovno poročila, rodila otroke, mož, ki se je po petih ali desetih letih vrnil iz ujetništva, pa je potem odšel in jo prepustil novemu soprogu. Bil je tudi primer, o tem je takrat pisalo tudi v časopisu, da je mož prišel domov s fronte in našel ženo s sosedom v postelji. Prešuštnika je zvezal in zažgal skupaj s hišo, sam pa se je vrnil na bojišče.«

Pariška mirovna konferenca,

ki je po koncu prve svetovne vojne postavila temelje nove ureditve sveta, je ločila porabske in prekmurske Slovence. »Najprej so govorili, da naj bi bila meja celo na Dravi. Naša pogajalska skupina se s tem ni strinjala in je zahtevala, da naj bi k novonastali državi, Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev, priključili tudi kraje, ki se nahajajo ob Rabi. To se je zaveznikom zdelo preveč. Določili so razmejitevno komisijo, ki je šla na teren, delala popise in različne sezname,« pojasni zgodovinar. Dejstvo je, da je Vrhovni svet pariške mirovne konference na koncu mejo potegnil po razvodu rek Rabe in Mure, s tem pa je več slovenskih vasi in okrog šest tisoč Slovencev iz Porabja ostalo priključeno Ogrski. »Naša delegacija, še posebej se je trudil Mihajlo Pupin, ki je bil tudi osebni prijatelj ameriškega predsednika, je uspela, da sta se Prekmurje ter bohinjski in jeseniški del priključila Sloveniji. Porabje je ostalo pod Madžarsko, kar je bilo nato s trianonsko mirovno pogodbo leta 1920 tudi dokončno potrjeno,« je zaključil Franc Kuzmič.

Silva Eöry

ODAVAJO KONJE

Na gazdiji Napast v Slovenski Bistrici majo naprodaj več konjev. Za informacije leko pozovete tel. številko:

00386 40 856385 (g. Miroslav Napast)

Srce slovenskoga društva v Budimpešti

V Budimpešti živeti Porabski Slovenci že 24 let majo svojo slovensko društvo, kak mi v

ranč tak kak mi, steri smo bili njini najdragši šaularge v 60-i letjaj v števanovskoj osnovnoj

Irena Pavlič je društvo pripelala na obisk v vsakšno porabsko vasnico. Na kejpji v Števanovci z domačinkama Aniko Kovač pa z Eržiko Nemet

svojoj maloj domovini v Porabji Slovensko zvezo.

Djedro pa srce toga društva je od prvoga minuta do gnesden ena najbolja poznana pa priznana Porabska Slovenka tak med domanjimi Slovenci kak v Sloveniji. Gospa Irena Pavlič so se rano znajšli pa ustvaurili slovensko društvo s svojimi znanci. Prejk dvajsti lejt so ga vodili kak

šauli. Nej čüda, če je lüstvo nej stelo porazmeti nijj, gda so letos na sprtlejt nota zglasili, ka te funkcije tadale nedo opravljali.

- Iren néni, zakoj ste se odlaučili ranč zdaj, ka dola povejte svojo funkcijo?

»Zadnji petlejtni mandat mi je letos dola prteko, pa sam tak sklenila, ka ne morem voditi tadale društva kak do etiga mau. Vse

Po letošnjom občnom zbori društva je Irena Pavlič gratala častna predsednica (tiszteletbeli elnök) društva. Na kejpji z nauvim vodstvom društva

predsednica, spravljali pejnaze za delo, se trüdili za tau, aj od rojstnoga kraja daleč, v glavnom varaši živeči Slovenci leko gora držijo svojo slovenstvo, identite-to, leko gunčijo svojo porabsko materno rejč. Ka so oni včiniili za lüstvo, kak so se ponašali z njimi človeško, kakšen ugled (tekintély) pa poštenjé so meli med svojimi lidami, je najvejši dokaz tau, ka so je furt znauva izvolili za predsednico. Domanji Slovenci so leko ponosni na nji

delo sam zvekšoga sama delala, zdaj sam že starejša, zdravdje mi to nej tak dobro, pa če sama ne morem oprajti, te raj prejk dam. Vodstvo je tak skončalo, aj baum častna predsednica. Občni zbor je 26. apriliša tak odlaučo, aj častna predsednica bau članica predsedstva pa ka štjé delati, ti-sto aj pomaga tadale. Dja vcejlak neštjem tak njati delo za društvo, s pevskim zborom se želim tadale spravlati, pisala mo članke s kakšne prireditve, programe mo

meli pa dej de trbelo, mo z vesel-djom pomagala delo vodstva.»

- Vaša večletna želja se je spuni-la, ka je v vaš stopaj stau-pi-la Agota Merkli Kállay, ona je gratala nauva predsednica.

»Dja, zdaj se je dala nagunčati, v novembri mi je že pomagala vogrstje prošnje napisati, dej pejnaze prosimo. Ona tau vse vej delati, pa vüjpam, ka de delo tak tadale šlau, kak je do etiga-mau šlau.«

- Kak so vzeli člani društva, ka je več nete vi vodili?

»Nejs me steli ta pistiti. Gda sam od sestrične iz Traušča na-zaj prišla po vüzmi, mi je pred djilejšom dva dni večer do dese-te võre zvonijo telefon, aj samo ostanem, vsi do mi pomagali. Sploy težko so privolili v tau.«

- Vi ste bili med prvimi lastvi-cami, ka smo Slovenci začnili ustvaurdjati svoje organizaci-je. Pred vami je samo Sloven-ska zveza bila prvin nota za-merkana.

»Mi Slovenci v Pešti smo meli Prijateljski kraug (Baráti kör) pri Zvezi južnih Slovanov. Gda se je devetdesetoga leta politični sistem obrno v rosagi, je ta zve-za razpadnila, mi smo to vösta-upili. Že v novembra smo se tak odlaučili, ka se nota damo za-merkati na biroviiji kak društvo. Te smo odabrali delegate to, steri smo šli na Gorejnji Senik, na tisti velki dogodek, gde smo Porabski Slovenci ustvaurili svo-jo prvo državno organizacijo, Slovensko zvezo. Nas so pa že na drügo leto sprtlejt to nota zamerkali na biroviiji. Prvi pred-sednik je bijo Feri Kranjec, ka meni, stera sem mela funkcijo kak sekretarka Slovenske zveze v Budimpešti, nej slobaudno bilau biti. Dja sam od 1995. leta bila predsednica društva.«

- Kak so vzeli lidge, ka majo svojo organiazcijo?

»Gda smo posaba staučili, smo že svoje programe meli. Vsik-dar smo več pa več lüstva vtjüp pobrali. Če smo dugo nej meli kaj, te so že valas davali pa tele-fonirali, kak bi že dobro bilau se malo srečati pa slovenstji gun-čati.«

- Začetek nej mogo biti leki, kak vam je šlau? S kakšnimi

programi ste začnili?

»Dja, na začetki je težko šlau, ka smo nej meli nika pejnaz. Naj-prvin smo se samo spoznavali, gunčali smo o Porabji, nota smo pokazali Slovensko zvezo, novi-ne Porabje, sledkar slovensko

na Gorenjsko, na Dolenjsko, po tej pa vcejlak do mordja. Na prauški smo se srečali s škofom g. Smejom, bili smo na Ptujski Gori, v Brezji, na Sveti Gori. Smo v Avstrijo že to odli večkrat na prauško, smo bili v Srbiji v Voj-

Društvo je melo več svoji programov na slovenskom veleposlaništvu. Irena Pavlič sedi pauleg takratnoga veleposlanika Lacina Lipiča

televizijo pa radio. Te smo po-zvali pisatele s Prekmurja, ka so tak gunčali kak mi. V Porabji te že več kulturni skupin bilau, smo je pozvali k nam, sledkar že iz Slovenije to. Gda smo stike navezali s Slovenci v Sloveniji, smo mi to začnili odti v Sloveni-jo. 1999. leta smo šli najprvin v Prekmurje. Našo lüstvo je nikdar nej bilau v matičnom rosagi. Zdaj smo prišli do toga, kakšni

vodini pri slovenskom društvi Triglav. Mamo v plani, ka se na Rovačkom tū spoznamo pa po-vežemo s slovenskimi društvi.

Prireditve smo najprvim meli na sedeži Zveze južnih Slova-nov, sledkar smo pa za delo pa prireditve dobili mesto tam, dej Državna slovenska samoupra-va ma svoj sedež (székhely) v Pešti. Tau je nam trno vólka pa dobra pomauč. V zadnji lejtaj, če

Irena Pavlič na srečanju bivši šaularov števanovske šaule(s prave strani druga). Bila je razredničarka klasa avtorice toga članka od 1964 do 1968 leta. »Kak děkla so med nami, če se nedo paščili, je doj njamo v starosti.«

koli mali narod smo mi djé, mi to mammo svojo matično državo pa nikam spadnemo. 12-krat smo potovali, smo odli na prau-ško, zatok, ka smo od Slovenije od leta 2000 to dobili pejnaze. Začnili smo odti v Prekmurje, Maribor, Ljubljano, na Bled,

več skupin mammo pa nas dosta vtjüp pride, nam zaubstom dajo mesto na slovenskom velepos-laništvu. Našo lüstvo že tak odi na veleposlaništvo kak domau. (nadaljujemo sledkar)

Klara Fodor

**Foto: Irena Pavlič,
K. Holec**

OD SLOVENIJE...

SLS ostala izven parlamenta

Državna volilna komisija (DVK) je prešela glasovnice, ki so prispele iz tujine po pošti. Slovenska ljudska stranka (SLS) ostaja zunaj parlamenta, saj je po pošti iz tujine prejela le 171 glasov. Iz končnega izida glasovanja je tako razvidno, da ni presegla štiriodstotnega volilnega praga. Sicer pa je DVK v tujino poslala nekaj več kot 75.000 glasovnic za zdomce in za volivce s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ki so bili na dan glasovanja začasno v tujini. Vrnjenih je bilo 8.228 glasovnic, od tega 8.091 veljavnih. Največ glasov je prejela Stranka Mira Cerarja (2.229 glasov), sledita Slovenska demokratska stranka (1.589 glasov) in Zaveznštvo Alenke Bratušek (706 glasov). Socialni demokrati so s 654 glasovi na četrtem mestu prehiteli Združeno levico, ki so ji volivci iz tujine namenili 510 glasov.

SMC bo imela v državnem zboru 36 poslancev, SDS 21, DeSUS deset, SD in Združena levica po šest, NSi pet, ZaAB pa štiri poslance. Dve mesti v 90-članskem državnem zboru zasedata narodni skupnosti. Madžarsko skupnost v Sloveniji bo zastopal dr. László Gőncz.

Stranke si bodo razdelile 2,5 milijona evrov

Stranke si bodo po volitvah na novo razdelile proračunska sredstva, namenjena njihovem sofinanciranju. Gre za 2,5 milijona evrov na leto. Proračunskih sredstev ne bodo prejemale le stranke, ki so se uvrstile v parlament, ampak tudi tiste, ki so na volitvah prejele najmanj odstotek glasov. 'Rente' bodo tako prejemale tudi Slovenska ljudska stranka, Pozitivna Slovenija, Slovenska nacionalna stranka in Piratska stranka.

V spomin Dr. MIRKO KRIŽMAN (1932-2014)

Mirko Križman je bil rojen v Slomškovi krajih (v Zgornji Ponikvi pri Žalcu), otroštvo je preživel v Pomurju in na avstrijskem Koroškem, mladostniška leta pa v Mariboru, ki ga je osebnostno, čustveno in umetniško za zmeraj zaznamoval. Leta 1968 se je po dip-lomi na ljubljanski slavistiki in germanistiki začela njegova zelo uspešna akademska kariera postal je višješolski predavatelj za nemški jezik in fonetiko na Pedagoški akademiji v Mariboru. Po-diplomsko izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje je nadaljeval na tujih univerzah (Leipzig, Bremen, Dunaj); na Univerzi v Zagrebu je magistriral iz nemške književnosti in stilistike, doktoriral pa je iz pesniškega jezika Christine Lavant na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Od leta 1984 je bil redni profesor za nemški jezik in stilistiko na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Za znanstveno odličnost je prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča, Univerza v Mariboru ga je odlikovala z zlato plaketo in z nazivom zaslužnega profesorja, mesto Maribor s srebrnim grbom, Zveza kulturnih organizacij Maribor pa z zlatim znakom.

Med znanstvenimi in strokovnimi publikacijami, ki jih je objavil doma in v tujini, so najpomembnejše tri znanstvene monografije, izšle v 80-ih in 90-ih letih prejšnjega stoletja: *Nemški in slovenski govori na murskem obmejnem področju avstrijske Radgone* (1987), *Jezik kot socialni in nacionalni pojav. Primerjalno z jezikovnimi odnosi v Radgonskem kotu* (1989) in *Jezikovna razmerja. Jezik pragmatike in estetike v obmejnih predelih ob Muri* (1997).

Številne objave povedo, da je Mirko Križman slovensko-

nemškim jezikovnim stikom ob Muri in v Mariboru posvetil velik delež svojega raziskovalnega udejstvovanja. To je praviloma vključevalo tudi terensko delo na podeželju in v mestih, ki ga je še posebej navduševalo, saj mu je omogočalo spoznavanje novih ljudi in navezovanje stikov, brez česar pač ne bi zmoget, znal in želel živeti. Ob tem je spretno in smiselno povezoval znanstveno jezikoslovno delo z lastnim nagnjenjem do književnosti in nam tako v nekaterih znanstvenih, strokovnih in prevodnih delih približal literarno ustvarjanje na meji z avstrijsko Koroško in Štajersko.

Mirko Križman je tudi avtor pesniških zbirk *Mura/Mur* (1996, v slovenskem in nemškem jeziku), *Studenca* (1998), *Poti in zrenja* (2006), *Potopljeni čas in zvoki* (2007). Veliko je prevajal iz nemškega jezika (Bertolda Brechta, Johanna Wolfganga Goetheja, Rainerja M. Rilkeja, Henricha Heineja) in v nemški jezik (Vladimirja Gajška, Marjana Pungartnika, Milana Cundriča, Ernesta Ružiča, Vaneka Šiftarja in druge).

Ob 80-letnici zaslužnega profesorja dr. Mirka Križmana je v mednarodni knjižni zbirki *Zora*, ki jo izdaja Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru, izšel zbornik pod naslovom *A svet je kroženje in povezava zagonetna*. V uvodnem delu publikacije so avtorji zapisali poljudna razmišljanja o Mirku Križmanu, v drugem in obsežnejšem delu pa so objavljeni strokovni članki na temo jezika. Ravno takrat, ko je bila napovedana slavnostna predstavitev zbornika, je dr. Mirko Križman zbolel, zato so mu publikacijo osebno izročili in predstavili njegovi najožji sodelavci s Filozofske fakultete.

Dr. Mirko Križman je bil, vsaj pred desetletji, med redkimi slovenskimi izobraženci (po-leg akademikinje dr. Zinke Zorko), ki so se zanimali za položaj Slovencev v avstrijski zvezni deželi Štajerski. Ni bil zgolj proučevalec jezika, literature in kulture v tem prostoru, marveč iskren prijatelj in dobrohoten svetovalec tedaj, ko so štajerski Slovenci pomoč in dober nasvet najbolj potrebovali, ko so se iskali in uveljavljali kot desetletja v Avstriji in v Sloveniji zamolčevana in nepriznana manjšina. Z odličnim poznavanjem jezika in narečja, s širino duha in

vsestranskim znanjem je od ustanovitve naprej sodeloval s Kulturnim društvom člen 7 za avstrijsko Štajersko, obiskoval prireditve v kulturnem domu Pavlovi hiši v Potrni, se družil z ljudmi, ki so želeli prispevati najprej sploh k priznanju, potem pa tudi k politični prepoznavnosti slovenske manjšine v Radgonskem kotu. Kot tenkočuten lirik in strokovnjak je pomagal Jožefi Prelog iz Žetince, edini še živeči pesnici med štajerskimi Slovenci, pri literarnem ustvarjanju in natisu njenih pesmi v literarni zbirki Pavlove hiše ter pri njenih javnih dvojezičnih literarnih nastopih.

Z dr. Mirkom Križmanom smo izgubili vrhunskega strokovnjaka in prijaznega človeka, s katerim se je bilo prijetno družiti in sodelovati, kar lahko potrdijo tudi številni študentke in študenti, ki jim je bil profesor in prijatelj na mariborski germanistiki. *Hvala, Mirko, za vse!*

ERNEST RUŽIČ

KÜHARJEVA SPOMINSKA HIŠA

NA GORNJEM SENIKU

(cerkvenozgodovinska in etnološka razstava)

Odperta ob torkih in četrtnih

od 14. do 18. ure,

ob sobotah od 10. do 14. ure.

Kontaktna oseba: Ibolya Neubauer

Tel.: +36-30-6088-695

E-mail: kuharemlekhaz@jupinet.hu

Vodstvo v slovenščini!

Vstop brezplačen!

Naslov: H-9985, Gornji Senik, Cerkevna pot 11.

Zveza Slovencev na Madžarskem Novice Programi, prireditve	
	
Zveza Slovencev na Madžarskem Magyarországi Szlovének Szövetsége	
Zveza Slovencev na Madžarskem Gardonyijeva 1 9970 Monošter/Szentgotthárd Telefon: 00 36 94 380 208 00 36 94 552 596 E-pošta: info@zveza.hu	zveza.hu

Bili smo v gračenki PRONAS-a

V društvu slovenskih penzionistov vsakšno leto napravijo plan programov na cejo leto, kama do šli, ka poglednejo. Jaz sem članica organizacije Pro natura Szentgotthárd (PRONAS), zatok sem tanačivala, naj penzionisti poglednejo gračenek, steroga je PRONAS napravo.

Obisk je biu 16. juliuša. Varaški penzionisti smo šli na brejg Akasztó – tam je té gračenek – gde nas je že čako predsednik PRONAS-a Zoli Soós.

PRONAS je skupina, stero tak poznajo po naši vasnicaj, pa po cejlom rosagi, ka so oni bili prauto tomi, ka bi Avstrijci pri Monoštri zozidali veliko sežigalnico, gde bi vsakšno leto zažgali 300 gezero ton smetk. Mi se borimo (küzdünk) za tau tö, ka bi reka Raba mejla čisto vodau. Dosta dela, pomauči, dapa sreče je tö trbelo, ka sta se badva cilja realizirala. Sežigalnica se nede zidala, ledarne fabrike v

Varaški pa slovenčarski penzionisti poslušajo predsednika PRONAS-a Zolina Soósa

Avstriji so pa morale takšne mašine nutpostaviti, steri vodau čistijo. Zdaj je voda v Rabi čista, samo te se peni, če se mašinge pobontajo. V Varaši pri šauli Széchenyi so gorpostavili napravo, stera mejri, kakšen je luft. Tak ka leko povejmo, ka sta luft pa voda čistiva. Dapa pri PRONAS-i gledamo uradne rezultate, če kaj nej dobro, že vejmo kama trbej, pa kama je vredno zglasti. Za vse tau delo je PRONAS daubo od varaške samouprave (önkormányzat) edno parcelo (funtus) na brejgi Akasztó, na steroy leko delamo, ka škemo.

Predsednik Zoli Soós je tanačivo, naj napravimo takšni gračenek, gde posadimo sadno drejvge, kakšno je gnauksvejta bilau v krajini, pa ga nej trbej šprickati. Dosta smo delali, dočas smo vred vzeli zemlau. Najprvin smo pokosili travo, posišili pa kompostirali. Nauvo zemlau so nam zvozili, stero smo po cejlom gračenki tasklali, naj gnako baude. Te smo posejali travno semen. Od g. Gyule Kovácsa, steri odavle cepike, smo dobili 32 cepik. Gda smo cepike posadili, smo na vsakšno zvezali cejdalo z menjom. Gestejo djablane, grüşke, višnje, črešnje, slive pa breskvi. Ena djablana se imenuje djabka Pónyik, tau cepiko je Gyula Kovács prineso iz Erdélya. Legenda tak pravi, ka irešnji (slavni) matematik Bólyai Farkas je proso, ka naj ma na grob, gda mrgé, ne posadijo rauž, liki djablano Pónyik.

Pri ednoj grüşki pa piše Petőfijeva grüşka. Tau cepiko je Gyula Kovács tö iz Erdélya prineso. V ednoj maloy vesi pri varaši Segesvár je bila edna velka grüşka, pod sterov so počivali sodacke v bojni 1849. leta. Med njimi naj bi biu pesnik Sándor Petőfi tö, steri je prej tapravo eno svojo pesem (Egy gondolat bánt engemet). Na drugi den je spadno v bitki pri Segesváru. Prej tiste grüşke več nega, dapa cepike so vsigdar vzeli, tak tadala živé ta legenda.

Gračenek smo zagrādili z drautom, pri drauti smo posadili paradajs, prpau pa več zdravilni zelišč. V gračenki največ dela naš predsednik, dapa dosta ma pomagata njegva mati pa oče.

Medijski tabor v Monoštru

Letos poleti je monoštrska televizija v okviru projekta Mura – Raba TV II zopet, sedaj že četrtič, organizirala medijski tabor za srednješolce iz Porabja in Prekmurja. Petdnevnega tabora, ki je potekal med 14. in 18. julijem, so se udeležili tri dekleta in en fant iz Porabja ter en dijak iz Prekmurja. V petih dneh so se

kopali, sončili ter počeli še dosti drugih zanimivih stvari. Dijaki so tukaj posneli nekaj kadrov za kratki film. Po končanem snemanju smo se odpravili na sprehod v mesto, kjer smo si ogledali več znamenitosti, med drugim tudi dvorec Festetics.

Dijaki so bili seveda zelo aktivni in uspešni tudi v televizijskem

Udeleženci medijskega tabora v studiu monoštrske televizije

lahko preizkusili tudi v praksi, tako da so pripravili več posnetkov in prispevkov.

Program se je začel v ponedeljek dopoldne s spoznavanjem in predstavitvijo prostorov ter opreme televizije Monošter. Po spoznavanju opreme smo se odpravili še na teren, kjer smo teorijo utrdili v praksi, saj smo posneli prve intervjuje. Kosilu je sledilo dirkanje z gokardi v Rönöku, kjer smo se vsi neizmerno zabavali.

Naslednji dan medijskega tabora se je začel v studiu, kjer smo posneli nekaj veznih tekstov in naložili posnetke prejšnjega dne. Udeleženci so se preizkusili tudi pred in za kamero. Popoldne smo se šli kopat v monoštrsko kopališče in zopet preživeli prijeten dan. V sredo smo se odpravili na izlet k Blatnemu jezeru, ki smo ga že željno pričakovali. Bili smo v Keszthelyu. Tam smo se lahko

studiju, pred in za kamerami. O njihovi ustvarjalnosti pričajo posnetki, za katere so sami podali ideje in so jih z malo pomoči tudi sami uresničili. V četrtek dopoldne smo zopet delali v studiu, udeleženci so montirali posnetke. Popoldne smo kolesarili v Nemesmedves. Pot je bila dolga in naporna, zvečer smo bili zelo utrujeni, saj smo prevozili 30 kilometrov. V petek dopoldne smo dokončali montiranje. Prispevek o našem delu in vseh naših doživetjih si boste lahko ogledali na začetku avgusta v oddaji Vpogled na monoštrski televiziji.

Enotedenski medijski tabor je zelo hitro minil. Zaključili smo ga pri jezeru Hársas v Máriaújfalu. Tu smo posneli še zadnje intervjuje in podelili potrdila udeležencem. Nato smo se poslovili drug od drugega ter se z lepimi spomini vrnili domov.

Beata Bajzek

Gda nam je vse tau tapravo predsednik Zoli Soós, te smo že lačni, žedni pa trūdni bili. Moški so brž ogenj vužgali, špejk smo pekli pa vse tisto, ka smo si prinesli od daumi. Lačen pa žeden nišče nej osto, vcüj smo pa spejvali slovenske naute. Lejpi zadvečerek je biu.

Klari Mešič, Foto: K. Fodor

... DO MADŽARSKE

Nataliteta se je dvignila, bilo je tudi več porok

Po predhodnih podatkih Centralnega statističnega urada se je v prvih petih mesecih tega leta rodilo 35.525 otrok, kar pomeni 2,9-odstotno rast v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta. Umrlo je 53.464 ljudi, kar je za 2,2 odstotka manj kot v prvi polovici lanskega leta, kar pomeni počasnejše nižanje števila prebivalcev. Naraslo je tudi število porok, povprečno za 10 odstotkov, najvišja rast je bila februarja, ko se je poročilo za skoraj 20 odstotkov več parov kot februarja lani. Kljub temu se lahko v prihodnosti zniža število prebivalcev pod osem milijonov, je izjavila namestnica direktorja Inštituta za demografijo gospa Pongrácz, ki je poudarila, da so ti procesi povezani s spreminjajočimi se družbenimi vrednotami.

Lokalne volitve bodo 12. oktobra
Predsednik države János Áder je lokalne volitve razpisal za 12. oktober. Na podlagi nove madžarske ustave bodo po novem lokalne volitve vsakih pet let, na njih bomo volili župane in občinske svetnike v skoraj 3200 krajih, hkrati tudi člane županijskih skupščin. Število svetnikov je odvisno od števila prebivalcev: v krajih z manj kot 100 prebivalci se ob županu izvolita dva svetnika. V drugem največjem madžarskem mestu bodo imeli 35 svetnikov. Zanimivost letošnjih občinskih volitev je, da člani skupščine glavnega mesta ne bodo voljeni neposredno, temveč bo skupščina sestavljena iz županov budimpeštanskih okrožij.

Hkrati z lokalnimi volitvami bodo potekale tudi manjšinske volitve: v vseh krajih, v katerih se je na popisu prebivalstva najmanj 25 občanov izreklo za pripadnike manjšine, bomo volili člane narodnostnih samouprav. Registracija v narodnostni volilni imenik poteka do 26. septembra. Tisti volivec, pripadnik narodnosti, ki se ne registrira, izgubi pravico do glasovanja in do kandidature.

Nazaj sem prišla v Andovce

Irinka Čer, po možej Stangl, iz Andovec je že v mladi lejtaj v Sombotel odšla zato, ka je tam dobila službo. Dapa ona je zato dosta odla domau k starišom, ešče te tū, gda se je že oženila pa male mlajše mejla. Tau pa zato bilau, ka je ona fejt rada mejla svojo babo pa stariše. Gda je mati že sama bila pa batežna gratala, go je več lejt opravkala. Potistim, ka mater več nej bilau, nej ūšla več nazaj v Sombotel, v Andovci ostala, zato ka v kratkom časi je njeni mauž tō mrau, pa njej se je v Andovci bola vidlo.

- Irinka, kelko lejt stara si bila pa zaka si iz Andovec v Sombotel odišla?

Tau je leta 1969 bilau, gda sem tridvajsti lejt stara bila, ka sem kraj z daumi odišla. Dapa nejsem zato v Sombotel odišla, ka mena je tam lepše bilau, liki zato, ka v tau krajini sem nej najšla delo. Više mi je prišlo, ka poleti na eden ali dva mejseca sem samo delo dobila pri Gozdnom gospodarstvu (erdészet). Tašoga reda smo gauško vōpucali, trnje želi pa flanco smo sadili.«

- Zaka si ranč v Sombotel ūšla?

»Zato, ka je tam bilau delo, pa tam so me goravzeli.«

- Gde si delo dobila?

»V židanoj fabriki.«

- Zaka si se nej v varaško židano fabriko glasila?

»Zato, ka smo srmacke bili, mama nej mejla šonke, ka bi go prejdnojma leko nesli, tak so me pa nej goravzeli. Tistoga reda je tak šlau, če si nej emo spoznanca v židanoj fabriki ali če si srmak bijo, te so te nej goravzeli. Tak sem te v Sombotel ūšla delat, pa na drugo leto sem se že oženila.«

- Gde si spala, gde si mejla stanovanje prvo leto, gda si taprišla?

»V arandi sem bila, zato ka iz Sombotela bi nej mogla domau odti vsakši den. Tistoga reda sem dja tristau forintov služila, ka je nej malo pejnaz bilau, s tauga sem leko arando plačūvala. Nej je leko delo bilau, zato ka več mašinov sem gnala, dapa vrejdnost se je bilau mant-

rati. Tej mašini so že stari bili pa tak lagvo so šli, ka dostakrat mi je vsakši mašin stau. Tašoga reda je mojster prišo popravlat, dja sem pa dočas stala pa gledala, ka so ga nej popravili. Zvūn tauga, gda so mašine popravljali, cejli osem vōr sem na petaj bila pa lejtala, dostakrat sem ešče telko časa nej mejla, ka bi leko djeila.«

- Nej je bilau špajсно z daumi kraj titi?

Irinka z vnukom Raulom

»Malo je špajсно bilau, dapa tistoga reda sem vsakši keden domau prišla že v petek večer. Dapa doma sem tō nej počivala, stariške so krave pa konje meli, tak ka dosta trbelo delati, sploj pa vleti, gda je senau bilau.«

- Če dobro računam, te si se sedemdesetoga leta oženila, nej?

»Že prvo leto sem se spoznala z možaum, sedemdesetoga leta sem se ženila, na drugo leto sem rodila hčerko, za štiri lejtja pa sina. Mauž je iz Sombotela bijo, tak ka sprvoga smo tam doma pri njij živeli. Nej je leko bilau v bloki živeti, gde je samo edna velka soba bila pa edna mala, zato ka njij je že tak sedem bilau, dva striša pa ešče pet mlajšov. Stejska je bila, sploj pa te, gda sva ešče mūva tō taprišla. Bile so dve sestre, štere so na ednoj posteli spale, zato ka nej bilau več mesta.«

- Kak dugo sta tam bila?

»Edno leto, potistim sva v arando šla, gde sva tri lejtja bila. Potejm sva dobila stanovanje za mladožence, tam sva tō tri lejtja bila, potejm smo pa te že tak dobili zadružno (socialno)

stanovanje. Tam je že baukše bilau, zato ka velko mesto bilau, pa mlajši so tō posaba meli ižo.«

- Irinka, zaka si ti tak rada odla domau v Andovce?

»Zato, ka sem babo sploj rada mejla pa stariše tō. Bilau je tak, ka sem z mlajši dva kedna tū bila, mauž pa doma v Somboteli. Dapa nej je nevola bila, zato ka je on znau kūjati pa si djesti napravo. Prvin kak

smo zato koražni bili. Vsakšo nedelo smo v Števanovce šli v krčmau, zato ka so tam vsigdar igrali, mi smo pa radi plesali. Ka dekel bilau v Andovci, smo vsigdar vkūper šle domau, pa skauz po pauti smo spejvale.«

- Kama so vse te dekle minau-le, tvoje vrstnice so vse vō z vesi odišle.

»Vse so odišle, ali v Varaš ali ešče bola daleč, vejn Bōdraški Margit, ka nej, dapa ona je od mene mlajša. Za volo dela so vse odišle iz vesi ali inan so se oženile, zdaj pa že samo par nas je ostalo v Andovci.«

- Zaka so se tistoga reda dekle vse vō z vesi ženile, v vesi nej bilau pojbov?

»Tej andovski podje so nikanej vrejdnosti bili, zvōjn Spaudnjoga Piština. On, če je kakšni ples bijo, on me je vsigdar goraproso plesat, drugi eden pa eden nej. Vejš, ka so delali? Bola so samo pri šanki stali pa so pili, gda je pa domau trbelo titi, te me goraproso pa pito, če me leko domau sprvaja. Vejš ka, sem si brodila, sprvajaj domau glaž, steroga si do tejša mau v rokej stiskavo. Mi smo z dūgimi nej plesale, samo s sodaki, dapa tau se je ladjenom sploj nej vidlo, nevoški so bili na sodake.«

- Gda si v Sombotel odišla, ti je zato tau falilo, nej?

»Nej, zato ka vsigdar sem domau prišla po sobotaj, gda je kakšni ples bijo ali gda je buča bila.«

- Kak tau, ka gnesden na bučo več lūstvo ne pride tak domau kak prvin?

»Zato ka stariške več ne živejo, te pa kama bi leko domau prišli. Ranč tak je tau pri nas tō. Zdaj več niške ne pride domau, gda je buča. Gda sta ati pa mati živela, te smo dostakrat vkūper bili bratje, sestre pa stariške, nej samo če buča bila, liki te tō, gda je delo bilau. Gda je ati mrau, te je gazdeja tō vse na nikoj prišla, za dva kedna je konj tō batežen grato, pa smo ga dola mogli dati. Vejn znau, ka gazda več ne žive pa njema de tō baukše, če za njim odide. Mojga očo je lūstvo sploj rado melo, zato ka je fejt koražan človek biu, pa

ranč tak mi mlajši pa vnuki tō. Sploj lagvo je bilau, gda ga več nej bilau med nami. Oča so nej dugo betežni bili, dapa mater sem več lejt mogla opravlati, več kak šest lejt. Sploj žmetno je bilau tau zame, tisti šest lejt sem tak vsigdar tōj bila v Andovci, vsakši mejsec samo na tri dni sem domau ūšla. Vejš, ka je tau bilau! Potistim, ka je mati mrla, za edno leto je pa moj mauž mrau.«

- Kak dugo si v Somboteli v židanoj fabriki delala?

Dvajsti lejt, potejm sem na železniško postajo ūšla delat, gde sem na recepciji delala vse, ka je trbelo. Zato sem od židane fabrike kraj odišla, ka sem več nej ladala na tri partije (v treh izmenah) delati. Tak so se mi molili, aj nēdem ta, dapa nejsem mogla ostati, nejsem več ladala tisto delo.«

- Gda sta mati pa mauž mrla, potistim si tū ostala. Mislila si ti na tau, ka ešče gnauksvejšta nazaj v Andovce prideš?

»Na tau sem sploj nej mislila, dapa že ranč nejmam volo v Sombotel titi, zato ka je tū baukše. Dapa zdaj je že tak, ka poleti vnuki tō vse vōodijo, zato ka njim se tō sploj vidi v Andovci. Najbola pa te, od sina sredjen pojep, Raul. On je tak, kak če bi se za pavra naraudo.«

- Raul, ka se tebi tū v Andovci tak fejt vidi?

»Rad sem pri babici pa rad mam živino, birke, psa, kokauši pa mačke. Zazranka kokauši dola s sedale pistim, djajca dolaberem z gnejzd, skrb je mam, polagam je, večer je pa nazaj zaprem na sedalo. Tau je mojo delo, pa tau se meni fejt vidi. Sploj rad sem tū, pa če leko, tau leto ešče gnauk pridem sem k babici.«

- Ka baude z ramom, odate ga ali ga obnovite?

»Škemo te ram odati, dapa trno ga niške neške kūpti, vejn zato, ka je že stari pa skrak je pri poštiji. Tej kūpci bola taše rame iščejo, šteri so tak na samom po brgaj. Nej baja, dočas ka se ne oda, dočas bar leko vsi bratje, sestre ali vnuki, šterim se tū vidi, malo pridejo na izlet v Andovce.«

Karči Holec

Jezikovne počitnice porabskih učencev – tokrat malo drugače

Jezikovne počitnice v Piranu, ki jih že osmo leto v celoti financira slovensko Ministrstvo za šolstvo, so letos potekale od 12. 7. – 19. 7. 2014. Porabskih

presenetila z odlično komunikacijo v slovenskem jeziku. Za piko na i sta poskrbeli mladi, simpatični učiteljici iz Kuzme, Martina in Mateja – spremlje-

Udeleženci jezikovnih počitnic na morski obali

učencev je bilo 33, in ker so bili nekateri v Piranu že večkrat, je organizacijski in vsebinski vodja, pedagoška svetovalka, Valerija Perger tokrat za popestritev in obogatitev jezikovnega dela programa k sodelovanju povabila partnersko osnovno šolo Kuzma, ki že vrsto let v različnih projek-

valki učencev iz Kuzme - ki sta v trenutku porušili vse jezikovne zidove, navezali stik najprej s porabskimi učitelji, nato pa še z učenci.

V Piranu nas je pričakala ekipa piranskih učiteljev, ki jo poznamo že iz preteklih let, in sicer vodja jezikovnih šol Karmen, učiteljici jezikovnih

Učenci iz Kuzme in z Gornjega Senika so skupaj pripravili ekološko obarvano gledališko igro

tih uspešno sodeluje s porabskimi šolami. 5 sedmošolcev, 3 dekleta in 2 fanta, se je tako pridružilo porabskim šolarjem in skupno število letošnjih učencev je bilo 38. Spremljali so jih 3 porabski učitelji: Laci, Irena in asistentka Metka; seniški šolarji pa so bili zupani (za enkrat še študentki, vendar upam, da tudi) bodoči (porabski) učiteljici Gabrielli Labricz, ki nas je vse pozitivno

delavnic Vika in Lorena ter plavalna učitelja Robi in Dejan.

Kislo deževno vreme je žal prve tri dni spremenilo potek programa, predvsem morske aktivnosti, zato je bilo potrebno zapolniti čas, ki bi bil sicer namenjen plavanju in igram v vodi, s »plavanjem na suhem«, kot sta igre v telovadnici imenovala učitelja Robi in Dejan. Toda prijetnega vzdušja v sku-

pini ter prekmursko-porabskih ljubezenskih iskric niso mogle uničiti niti debele dežne kaplje, zato je po treh dneh naša prekipajoča energija razjasnila sivo nebo in vroče julijsko sonce se je razlilo čez obzorje in nas oplazilo kot žerjavica, zato se je bilo v hipu potrebno ohladiti v morju.

Po malce prilagojenem tridnevnem programu je naslednjih pet dni potekalo v znamenju sonca, morja, ogleda piranskega akvarija, vožnje z ladjico Solinarko do Kopra in nazaj ter obveznega večernega sprehoda po piranski Punt.

Program pa je vseboval, sedaj že prav tako tradicionalne, gledališke, plesne in likovne delavnice, ki so potekale vsak dan pred ali po večerji.

Vmes se je odvijalo še svetovno prvenstvo v nogometu, zato nikakor nismo smeli zamuditi ogleda finalne tekme med Argentino in Nemčijo. Močna večinska naklonjenost argentinski ekipi je po nemški zmagi priklicala na obraze učencev veliko razočaranje, žalost in celo solze, vendar nov dan postreže z novimi dogodki, tako da so potopljene ladje prejšnjega večera drugi dan zopet priplavale na površje in razširile jadra radosti, veselja, smeha in neumornih poskusov navezovanja slovensko-madžarskih stikov.

Zadnji večer smo, tako kot vsako leto, imeli zaključno prireditev, na kateri so predstavili svoje točke in izdelke gledališčniki, plesalci in likovniki.

Najprej smo skupaj zapeli slovensko, nato še madžarsko himno. Sledila je prva točka, v kateri se je predstavila Metkina porabska gledališka skupina z dramatizirano Andersenov pravljico Cesarjeva nova oblačila. Precej zahteven tekst se je uspelo v pičlih 5 dneh odlično naučiti vsem 12 igralcem, še posebej pa je potrebno pohvaliti seniškega

osmošolca Gergelya Gyečka, ki je blestel v vlogi cesarja.

Sledili so Gabriellini plesalci s simpatičnim modernim plesom. Nato so se predstavili še gledališčniki iz Kuzme – okrepljeni z dvema porab-

In če želimo slediti modnim smernicam, bo naslednje leto morda v Piranu kakšno tekmovalanje talentov...

V soboto dopoldne je bilo še zadnje kopanje v morju in po kosilu smo se kar precej utru-

Člani gledališke delavnice z mentorico Metko

skima Marcelloma - s svojo ekološko obarvano gledališko predstavo, v kateri je prepričljivo odigral glavno vlogo učenec Rene.

V likovni delavnici so ves teden ustvarjali različne morske motive in ob koncu zaključne prireditve je komisija razglasila najlepše morske risbe, ki

jeni, toda polni čudovitih in nepozabnih vtisov, odpravili domov.

Poldrugi mesec brezskrbnega počitnikovanja pa bo porabskim učencem iz spomina ponovno izbrisal skoraj vse, kar je povezano s slovenščino, in žal bo jeseni zopet potrebno postavljati domino za domino

V likovni delavnici so otroci ustvarjali različne morske motive

so bile nagrajene z morskimi nagradami – školjkami. Prireditev je zaključila mlada pianistka Alja iz Kuzme.

In kot novost se je letos na sami prireditvi porodila ideja o izboru takšnih in drugačnih presežkov. Tako smo izbrali: naj igralca, naj plesalko, naj športnika, naj(lepšo) punco, ...

v neskončni niz, ki ga bodo naslednje počitnice (z odsotnostjo slovenskih govornih navad) ponovno porušile...

Znana zgodba z bližajočim se tragičnim koncem slovenskega jezika na tem območju, ki pa ga za enkrat večina v Porabju le brezbrizno opazuje...

Metka Perger
Foto: V. Perger

RTVSLO **PETEK, 01.08.2014, I. SPORED TVS**
6.40 POLETNA SCENA, 7.10 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.35 POLETNE OLIMPIJSKE IGRE 1912, ŠVEDSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 12.00 ETIOPIJA: IZGUBLJENO KRALJESTVO, DOKUMENTARNA ODDAJA, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.50 POLNOČNI KLUB: KARTANJE, POGOVORNA ODDAJA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK, 15.45 OTROŠKI PROGRAM: OP! 16.20 MOJA SOBA: HANA, RESNIČNOSTNA ODDAJA, 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.20 POLETNA SCENA, 17.50 SAM SEBASTIAN: ŠESTI ČUT, 18.10 MOJI, TVOJI, NAJINI, DRUŽINSKA NADALJEVANKA, 18.35 MILI IN MOLI: HIŠICA NA DREVESU, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 20.00 ALPSKI VEČER V BOHINJU 2014, 21.25 NA LEPŠE, 22.00 ODMEVI, VREME, ŠPORT, 22.55 POLETNA SCENA, 23.25 POLNOČNI KLUB: PASTI POLETJA, 0.30 DNEVNIK, 1.00 SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 1.20 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.45 INFO-KANAL
PETEK, 01.08.2014, II. SPORED TVS
7.00 OTROŠKI KANAL, 8.45 ZABAVNI KANAL, 12.45 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 13.30 IZ NOČI KLAVIRJEV: PIANIST TADEJ HORVAT, SIMFONIČNI ORKESTER RTVS IN SIMON KRČIČ - F. LISZT: KLAVIRSKI KONCERT ŠT. 1, 14.40 PRISLUHNI MO TÍŠINE: DAN ZNAKOVNEGA JEZIKA, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 15.05 SLOVENSKI MAGAZIN: VIPAVSKA DOLINA, 15.45 PRIČEVALCI: DINKO BERTONČELJ, 17.45 MOSTOVI - HIDAK, 18.20 KOMUNA G7 ALI UTOPIJA NA ROBU DRUŽBE, DOKUMENTARNA ODDAJA, 19.10 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 20.00 PREBUJANJE ZELENEGA TIGRA, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 20.55 STARA NERGAČA (II.): TOM SE ODSELI, ANGLEŠKA NANIZANKA, 21.25 MATERIN SIN, ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 22.15 TISTI, KI UGAŠA LUČI, RUSKI FILM, 23.35 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 0.25 ZABAVNI KANAL

SOBOTA, 02.08.2014, I. SPORED TVS
6.10 ODMEVI, 7.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.50 KINO KEKEC: NIKEC, FRANCOŠKI FILM, 12.15 MLADI LEONARDO: DIABOLIČNE IGRE, ANGLEŠKA NADALJEVANKA ZA MLADE, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.25 TEDNIK, 14.20 PRAVA IDEJA! 14.50 NA LEPŠE, 15.15 ALPE-DONAVA-JADRAN: DOLINA GLINŠČICE, 15.50 KAČE, DOKUMENTARNA ODDAJA, 16.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.15 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR, 17.40 UČINKI ELEKTROMAGNETNEGA VALOVANJA NA ZDRAVJE LJUDI, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 18.35 OZARE, 18.40 VSE O ROŽI: JAZ IN MOJA SENCA, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, UTRIP, VREME, ŠPORT, 20.00 ZAVEŠA - POIROTOV ZADNJI PRIMER, ANGLEŠKA NANIZANKA, 21.35 NA POLJIH FLANDRIJE, BELGIJSKA NADALJEVANKA, 22.30 POROČILA, VREME, ŠPORT, 23.05 POLETNA SCENA, 23.30 INŠPEKTOR BANKS (II.): NEURESNIČENE SANJE, ANGLEŠKA MINI-SERIJA, 1.00 OZARE, 1.05 DNEVNIK, 1.30 UTRIP, VREME, ŠPORT, 1.55 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.20 INFO-KANAL
SOBOTA, 02.08.2014, II. SPORED TVS
8.45 POLETNA SCENA, 9.50 SLOVENC V ITALIJI, 10.30 POLNOČNI KLUB: PASTI POLETJA, 12.20 KAJAK KANU - SVETOVNI POKAL: SLALOM, 14.00 ŠPORT, 16.00 NOGOMET V NOVEM SVETU, NOGOMETNI FILM, 16.50 NOGOMET - SVETOVNO PRVENSTVO: NEMCIJA - FRANCJA, ČETRTFINALE, 1. TEKMA, 18.50 KAJAK KANU - SVETOVNI POKAL: SLALOM, 20.25 NOGOMET - PRVA LIGA: OLIMPIJA : MARIBOR, 22.20 GEORGE HARRISON: ŽIVLJENJE V STVARNOSTI, GLASBENI DOKUMENTARNI FILM, 1.40 NA LEPŠE, 2.10 ZABAVNI KANAL

NEDELJA, 03.08.2014, I. SPORED TVS
7.00 ŽIV ZAV, OTROŠKI PROGRAM, 10.00 NEDELJSKA MAŠA, PRENOS IZ ŽUPNIJE BOROVNICA, 10.55 NA OBISKU, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 11.25 OZARE, 11.30 OBZORJA DUHA: MONOTEMATSKA ODDAJA O MALAVIJU, 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.25 ALPSKI VEČER V BOHINJU 2014, 15.10 VILLAGE FOLK - LJUDJE PODEŽELJA: POSESTVO PRIHODNOSTI, DOKUMENTARNA SERIJA, 15.30 AVGUSTOVSKO KOŠILO, ITALIJANSKI FILM, 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.15 MIRANDA (II.): PREDEN UMREM, ANGLEŠKA NANIZANKA, 17.50 KOMISAR REX (XI.): STAR ZLOČIN, KOPRODUKCIJSKA NANIZANKA, 18.40 MUCIKA: VESOLJSKA DIRKA, RIS., 19.00 DNEVNIK, ZRCALO TEDNA, VREME, ŠPORT, 20.00 VONJ DEŽJA NA BALKANU, SRBSKA NADALJEVANKA, 20.55 INTERVJU: DR. HOTIMIR TIVADAR, 21.50 POROČILA, VREME, ŠPORT, 22.20 POLETNA SCENA, 22.45 DNEVNIK NEKEGA NARODA: GREMO SE ZEMIJO KRAST, DOKUMENTARNA SERIJA, 23.30 ALPE-DONAVA-JADRAN: DOLINA GLINŠČICE, 0.00 DNEVNIK, 0.25 ZRCALO TEDNA, 0.40 VREME, ŠPORT, 0.50 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.20 INFO-KANAL,
NEDELJA, 03.08.2014, II. SPORED TVS
7.30 POLETNA SCENA, 7.55 ALPE-DONAVA-JADRAN, 8.20 TURBULENCA: SPOLNOST, IZOBRAŽEVALNO-SVETOVALNA ODDAJA, 8.55 UGRIZNIMO ZNANOST: NEDONOŠENČKI, ODDAJA O ZNANOSTI, 9.15 POTUJOČA MUZIKA 2013: KONCERT ZDRUŽENIH MLADINSKIH ZBOROV SLOVENIJE, 10.20 FESTIVAL SEVIQČ BREŽICE 2012: EUBO - EUROPEAN UNION BAROQUE ORCHESTRA: DANSE DES ZÉPHIRS - PLES VETROV, 11.55 KAJAK KANU - SVETOVNI POKAL: SLALOM, 13.00 NOGOMET V NOVEM SVETU, NOGOMETNI FILM, 13.50 NOGOMET - SVETOVNO PRVENSTVO: NEMCIJA : BRAZILIJA, POLFINALE, 1. TEKMA, 16.15 MOZAIK PRETEKLOSTI: KUD ŠTUDENT - 50 LET, 17.10 MED VOLKOV, ŠPANSKI FILM, 19.00 YUMEX: JUGOSLOVANSKA MEHIKA, DOKUMENTARNI FILM, 19.50 ŽREBANJE LOTA, 20.00 GLASBENI VEČER: SVETLANA MAKAROVIČ IN MADŽARSKI NACIONALNI CIGANSKI ORKESTER SÁNTA - KATA, KATALENA, 21.05 SKRIVNOST MEHIŠKEGA KOVČKA, KOPRODUKCIJSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 22.30 LYNARD SKYNARD: OZADJE GLASBE, 23.15 KEKEC, TRI DNI PRED POROKO, KRATKA TV-IGRA AGRFT, 0.00 ZABAVNI KANAL

PONEDELJEK, 04.08.2014, I. SPORED TVS
6.50 POLETNA SCENA, 7.15 UTRIP, 7.30 ZRCALO TEDNA, 8.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.30 PLANET DINOZAVROV - PRVOBITNI PLENILCI, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 12.05 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.50 POLNOČNI KLUB: PASTI POLETJA, 15.10 DOBER DAN, KOROŠKA, 15.45 OTROŠKI PROGRAM: OP! 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.20 POLETNA SCENA, 17.45 BUKOVNIŠKE TOČKE, DOKUMENTARNI FELJTON,

18.10 MOJI, TVOJI, NAJINI, DRUŽINSKA NADALJEVANKA, 18.40 KNJIGA O DŽUNGLI: DVA NA EN MAH, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 20.00 TEDNIK, 20.55 ČEZ PLANKE: HAMBURG, 22.00 ODMEVI, VREME, ŠPORT, 22.55 POLETNA SCENA, 23.20 PISAVE: SAŠA VUGA, FERI LAINŠČEK, 23.50 SLOVENSKA JAZZ SCENA: TRIBUTE TO JOŽE PRIVŠEK: BIG BAND RTV SLOVENIJA, SOLISTKA KRISTINA OBERŽAN IN DIRIGENT TADEJ TOMŠIČ, 0.35 DNEVNIK, 1.05 SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 1.25 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.55 INFO-KANAL
PONEDELJEK, 04.08.2014, II. SPORED TVS
7.00 OTROŠKI KANAL, 8.45 ZABAVNI KANAL, 15.00 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 15.55 NA LEPŠE, 16.30 INTERVJU: DR. HOTIMIR TIVADAR, 17.40 DOBER DAN, KOROŠKA, 18.10 PREBUJANJE ZELENEGA TIGRA, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 19.10 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 20.00 VZHODNOBERLINSKA SAGA (I.): IZGUBLJENA HČI, NEMŠKA NADALJEVANKA, 20.50 SHETLANDSKE SKRIVNOSTI: ČRNI VRAN, ŠKOTSKA MINI-SERIJA, 22.45 SMER - PEKELZ, KANADSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 23.40 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 0.25 ZABAVNI KANAL

TOREK, 05.08.2014, I. SPORED TVS
6.40 POLETNA SCENA, 7.10 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.35 ZGODBA O RAZKOŠJU: ANTIČNA GRČIJA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 11.50 NA OBISKU, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA, 12.15 BLAŽ ŠPAROVEC, SIMFONIČNI ORKESTER RTVS IN EN SHAO (CARL NIELSEN: KONCERT ZA KLARINET IN ORKESTER OP. 57), 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.30 ČEZ PLANKE: HAMBURG, 14.35 OBZORJA DUHA: MONOTEMATSKA ODDAJA O MALAVIJU, 15.10 MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLÁŠOK, 15.40 OTROŠKI PROGRAM: OP! 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.20 POLETNA SCENA, 17.45 888, DOKUMENTARNI FELJTON, 18.10 MOJI, TVOJI, NAJINI, DRUŽINSKA NADALJEVANKA, 18.40 LUKA, REŠEVALNI ČOLN: PREIZKUS, RISANKA, 18.45 PUŠA PEPA: KLEPETULJA, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 20.00 PARADIZ (II.), ANGLEŠKA NADALJEVANKA, 21.00 MRAČNA KARIZMA ADOLFA HITLERJA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 22.00 ODMEVI, VREME, ŠPORT, 22.55 POLETNA SCENA, 23.20 PRIČEVALCI: MARJAN LOBODA, 0.25 INTERVJU: DR. HOTIMIR TIVADAR, 1.15 DNEVNIK, 1.40 SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 2.05 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 2.25 INFO-KANAL
TOREK, 05.08.2014, II. SPORED TVS
7.00 OTROŠKI KANAL, 9.10 ZABAVNI KANAL, 17.30 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 18.15 MOSTOVI - HIDAK: POTEPANJA - BARANGOLÁŠOK, 18.40 SAM SEBASTIAN: ŠESTI ČUT, 19.00 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 19.50 ŽREBANJE ASTRA, 20.00 NA UTRIP SRCA: H. PURCELL: DIDO IN ENEJ, OPERA - VOKALNA AKADEMIJA LJUBLJANA, VAL CAMERATA, SOLISTI IN STOJAN KURET, 21.05 TUJKA, NEMŠKI FILM, 23.00 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 23.50 ZABAVNI KANAL

SREDA, 06.08.2014, I. SPORED TVS
6.40 POLETNA SCENA, 7.05 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.35 JERUZALEM: NASTAJANJE SVETEGA MESTA: SODNI DAN, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 12.00 MRAČNA KARIZMA ADOLFA HITLERJA, ANGLEŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.30 TEDNIK, 14.30 GLOBUS: REVŠČINA, 15.10 MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYITÓ ALATT, 15.40 OTROŠKI PROGRAM: OP! 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.20 POLETNA SCENA, 17.45 SLOVENE'S, DOKUMENTARNI FELJTON, 18.10 MOJI, TVOJI, NAJINI, DRUŽINSKA NADALJEVANKA, 18.35 ŽIVALSKI ČIRA ČARA: PIKAPOLONICA, RISANKA, 18.40 TRALA TRALI: SKRIVNOSTNI TIRI, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 20.05 HANK IN AŠA, AMERIŠKO-ČEŠKI FILM, 21.15 KRATKI IGRANI FILM, 22.00 ODMEVI, VREME, ŠPORT, 22.55 POLETNA SCENA, 23.20 LAHKO VSAKDO POSTANE PÉDOFILZ, NIZOZEMSKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 0.15 DNEVNIK, 0.40 SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 1.05 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.30 INFO-KANAL
SREDA, 06.08.2014, II. SPORED TVS
7.00 OTROŠKI KANAL, 8.45 ZABAVNI KANAL, 15.20 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 16.15 EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR, 17.10 MOSTOVI - HIDAK: POD DROBNOGLEDOM - NAGYITÓ ALATT, 17.40 SLOVENC V SVETU: SREČANJE ZDOMCEV IN IZSELJENCEV "DOBRODOŠLI DOMA" V ŠKOFJI LOKI, ODDAJA TV MARIBOR, 18.10 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, 18.35 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR, 19.00 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 19.50 ŽREBANJE LOTA, 20.00 ŠPORT, 22.00 LOVCI, ŠVEDSKI FILM, 23.55 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 0.45 ZABAVNI KANAL

ČETRTEK, 07.08.2014, I. SPORED TVS
6.45 POLETNA SCENA, 7.10 ODMEVI, 8.00 OTROŠKI PROGRAM: OP! 10.30 SKRITI VRH, DOKUMENTARNA ODDAJA, 12.00 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, 12.25 NA VRTU, ODDAJA TV MARIBOR, 13.00 PRVI DNEVNIK, VREME, ŠPORT, 13.50 MOSTOVI BESED, PORTRET VLADY KOCIANCICH, 14.40 SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARŠKE TV, 15.15 MOSTOVI - HIDAK: MOJ GOST/MOJA GOSTJA - VENDÉGEM, 15.45 OTROŠKI PROGRAM: OP! 17.00 POROČILA OB PETIH, VREME, ŠPORT, 17.20 POLETNA SCENA, 17.45 CELICA, DOKUMENTARNI FELJTON, 18.10 MOJI, TVOJI, NAJINI, DRUŽINSKA NADALJEVANKA, 18.35 SVET ŽIVALI: PITONKA PETI, RISANKA, 18.40 BACEK JON: SENČNE LUTKE, RISANKA, 19.00 DNEVNIK, SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 20.00 UMORI NA PODEŽELJU (XVI.): KLUB LETALCEV, ANGLEŠKA NANIZANKA, 21.35 APLAVZI, 22.00 ODMEVI, VREME, ŠPORT, 22.55 POLETNA SCENA, 23.20 POVESTI IN NOVELE 19. STOLETJA: PRISKLEDNIK, FRANCOŠKA NANIZANKA, 0.20 DNEVNIK, 0.45 SLOVENSKA KRONIKA, VREME, ŠPORT, 1.10 DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI, 1.30 INFO-KANAL
ČETRTEK, 07.08.2014, II. SPORED TVS
7.00 OTROŠKI KANAL, 8.45 ZABAVNI KANAL, 15.40 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 16.35 EVROPSKI MAGAZIN, ODDAJA TV MARIBOR, 16.50 SLOVENSKI VODNI KROG: VOGLAJNA, DOKUMENTARNA NANIZANKA, 17.35 MOSTOVI - HIDAK: MOJ GOST/MOJA GOSTJA - VENDÉGEM, 18.05 UČINKI ELEKTROMAGNETNEGA VALOVANJA NA ZDRAVJE LJUDI, FRANCOŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, 19.00 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 19.50 ŽREBANJE DETELJICE, 20.00 ŠPORT, 23.00 MOJA DRUŽINA (XI.), ANGLEŠKA NANIZANKA, 23.30 TOČKA, GLASBENA ODDAJA, 0.20 ZABAVNI KANAL

Porabje

ČASOPIS
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukić

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@mail.datanet.hu
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA KLAR
Lendavska 1; 9000 Murska Sobot; Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Ministrstva za
javno upravo in pravosodje (KIM) ter Urada RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU15
1174 7068 2000 1357 0000 0000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem Vas vabi na program

Kalinka ali veseli plesi in pesmi iz Rusije,

ki bo **9. avgusta 2014, ob 19. uri** v gledališču v Monoštru.

V programu bosta nastopili skupini Ritm-balet in

otroška ter mladinska plesna skupina Akonce iz Moskve.

MEGHÍVÓ

A Magyarországi Szlovének Szövetsége tisztelettel
meghívja Önt a

Kalinka avagy vidám táncok és dalok Oroszországból
című műsorra, melyre **2014. augusztus 9-én 19. órakor**
kerül sor a szentgotthárdi Színházban.

A műsorban a moszkvai Szumszkoj kerületben
működő Ritm-ballett és az Akonce gyermek és ifjúsági
művészeti táncegyüttes lép fel.

Avtobusa bosta peljala z Gornjega Senika in iz Andovcev ob 18.15 uri.

POZVANJE

DRUŠTVO PORABSKIH SLOVENSКИH UPOKOJENCEV

s spoštanjem pa z veseldjom zové svoje člane na

PIKNIK

v okviri tradicionalnoga srečanja članov,

ki bau v nedelo, **10. avgusta 2014, od 14.00 vöre**

v Porabski domačiji v Andovci.

PROGRAM

14.00 Pozdrav

Nota se pokaže kak **zagovornica slovenske manjšine**

v Parlamentu **ga. Erika Köleš Kiss**

Informacije pa plani, povezani z delom društva

15.00 Ogled naravnoga pa lokalno zgodovinskoga

(helytörténeti) **bogastva Andovec**

(Mali Triglav, križ, zvonik, kamen živih, bunker, vrétina, mrvlénšček)

16.30 Pogostitev

Veselica. Igro de Lajči Nemec.

20.00 Slobaud, odhod

Predsedstvo DPSU

